

проведенням передпосівної обробки насіння біофунгіцидом агат 25К – 2,9 та 2,5 ц/га, що становило 15,71 та 14,5 % до контролю.

У проса спостерігалась аналогічна тенденція, як і у гречки, до підвищення урожайності зерна під впливом мікробіологічних препаратів. Максимальну урожайність отримано при застосуванні препарату агат 25К, приріст у проса сорту 'Омріяне' на цьому варіанті складав 4,4 ц/га (10,9 %), а в сорту 'Київське 87' – 5,0 ц/га (12,8 %) до контролю.

Таким чином, максимальні прибавки урожайності зерна круп'яних культур отримано на варіантах з проведенням передпосівної обробки насіння біофунгіцидом агат 25К.

УДК 631.554:631.53.01:633.12

Полторецька Н. М.

Уманський національний університет садівництва, вул. Інститутська, 1, п/в Софіївка-5», м. Умань, Черкаська обл., Україна, 20305, e-mail: poltorec@yandex.ua

УРОЖАЙНІСТЬ І ЯКІСТЬ НАСІННЯ ГРЕЧКИ ЗАЛЕЖНО ВІД ОСОБЛИВОСТЕЙ ЗБОРУ ВРОЖАЮ

Мета досліджень – вдосконалення технології вирощування насіння гречки шляхом визначення оптимальних строків збору врожаю в умовах нестійкого зволоження Правобережного Лісостепу.

Дослідження проводили у польовій сівозміні кафедри рослинництва Уманського національного університету садівництва за схемою, що передбачала такі строки збору врожаю: перший – передчасний (побуріло 65–70 % плодів); другий – оптимальний (побуріло 75–80 % плодів), контроль; третій – перестій 5 діб; четвертий – перестій 10 діб; п'ятий – перестій 15 діб. Різниця між першим і другим строками збору в середньому за роки досліджень становила 6 діб. Материнські рослини гречки сорту 'Дев'ятка' висівали впродовж 2014–2015 рр., а перше насіннєве потомство у 2015 р. Площа облікової ділянки 4 м², повторностей – шість. Розміщення ділянок рендомізоване. Сівбу гречки проводили ручною парниковою сівалкою звичайним рядковим способом.

Дослідження впливу строків збирання на врожайність і якість насіння детермінантного сорту гречки 'Дев'ятка' дозволило згрупувати наступні висновки.

1. На час збору врожаю найбільшу густоту мають посіви, до скошування яких приступають, коли побуріло лише 65–70 % плодів – відповідно 208 шт./м² або 73,2 % збережених рослин. З подовженням у часі тривалості вегетації рослин гречки рівень цих показників знижується.

2. З подовженням у часі тривалості вегетації від першого передчасного строку (65–70 % зерен побуріло) до другого (75–80 % зерен побуріло) рівень врожайності насіння гречки істотно підвищується до 1,95 т/га. Перестій посівів лише на 5 діб, від оптимального строку, супроводжувався істотними втратами зерна внаслідок обсіпання, відповідно 0,28 т/га (ступінь зрілості плодів 98 %). За подальшої затримки зі збором врожаю на 10 і 15 діб втрати

збільшилися відповідно на 0,45 і 0,81 т/га, а ступінь зрілості плодів знизився до 89 і 72 %.

3. Найкращі показники технологічної якості мало зерно, вирощене за перших двох строків збору врожаю (65–70 і 75–80 % побурілих плодів), а найбільшим умістом білка (12,1 %) – за мінімальної тривалості вегетації (65–70 % насіння у фазі повної стиглості).

4. Найбільш якісний насінневий матеріал гречки формується на час, коли на рослині вже побуріло 65–70 % сформованого насіння, відповідно рівень показників енергії проростання (92,0 %) і лабораторної схожості (93,0 %) за цього строку збору врожаю був найвищим.

5. З метою мінімалізації втрат врожаю зерна, його технологічних і посівних якостей, а також збереження на високому рівні показників економічної ефективності кращим є передчасний (побуріло 65–70 % плодів) строк збору або з мінімальним простоем посівів – до 5 діб (третій строк).

УДК 631.56:633.16:631.582.2:631.81

Полторецький С. П.

Уманський національний університет садівництва, вул. Інститутська, 1, п/в Софіївка-5», м. Умань, Черкаська обл., Україна, 20305, e-mail: poltorec@yandex.ua

НАСІННЕВА ПРОДУКТИВНІСТЬ ПРОСА ПОСІВНОГО ЗАЛЕЖНО ВІД ПАРАМЕТРІВ ПЛОЩІ ЖИВЛЕННЯ РОСЛИН

Метою досліджень було вдосконалення елементів технології вирощування високоякісного насіння сортів проса посівного шляхом оптимізації способу сівби та норми висіву в умовах нестійкого зволоження Правобережного Лісостепу України.

Польові дослідження виконані на дослідному полі навчально-науково-виробничого відділу Уманського національного університету садівництва. Двофакторний польовий дослід з вивчення впливу способу сівби (*фактор А*) й норми висіву (*фактор В*) материнських рослин на посівні та врожайні властивості насіння (2011–2013 рр.) проводився за схемою, що передбачала наступні градації факторів: відповідно звичайний рядковий з шириною міжрядь 15 см і сівбою 3,0; 3,5; 4,0; 4,5 млн шт. схожих насінин/га; широкорядний з шириною 30 см і 2,0; 2,5, 3,0; 3,5 млн шт/га та широкорядний з шириною 45 см і 1,5; 2,0 і 2,5; 3,0 млн шт. схожих насінин/га. Для сівби використовували середньостиглий сорт проса посівного 'Аскольдо'. Врожайні властивості сформованого на материнських рослинах насіння перевіряли шляхом пересіву на наступний рік (перше насінневе потомство) звичайним рядковим способом з нормою висіву 3,5 млн шт. схожих насінин/га (2012–2014 рр.). Попередник проса в обох поколіннях – пшениця озима. Технологія вирощування проса – загальноприйнята, окрім заходів, що вивчали. Облікова площа ділянки – 50 м². Повторностей – чотири, розміщення варіантів послідовне. Збір врожаю здійснювали двофазним способом – скошування у валки з наступним обмолотом через 4–6 діб